

Op weg naar Pasen

Ouderenkring “De Sierlijke Kroon”
Maart 2020

Bronnen

- Nieuwe Liedboek zingen en bidden voor huis en kerk (NLB)
- Liedboek voor de kerken 1973 (LvdK)
- Wies Beckers - De zeven kruiswoorden: meditatie op het testament van Jezus. In: Pastorale Perspectieven, maart 2010.
- Afbeeldingen van Arcabas uit het veelluik Passie en Verrijzenis in het heiligdom O.L.V. van Scherpenheuvel.
- CD Met hart en ziel - Vocaal Theologen Ensemble o.l.v. Hanna Rijken
- CD Luisterliedboek - 20 parels uit het Nieuwe Liedboek gezongen door Elise Mannah
- CD Laat mij maar zingen 4 - liederen op teksten van Huub Oosterhuis

Een woord vooraf

Donderdag 19 maart 2020 stond er een bijeenkomst gepland van ouderenkring De Sierlijke Kroon ‘Op weg naar Pasen’. Deze bijeenkomst kan dit jaar niet doorgaan, maar we besloten om het boekje dat ik zou maken voor deze viering toch aan alle vaste deelnemers te sturen.

In plaats van een viering waar u bij aanwezig bent is er wel een viering die we via Radio Bloemendaal uitzenden. Met gesproken teksten afgewisseld met de prachtige muziek die ook in dit boekje is vermeld. Die speciale uitzending van Radio Bloemendaal is te beluisteren via de internetradio op de tijd die voor de bijeenkomst van De Sierlijke Kroon stond gepland, donderdag 19 maart om 14:30 uur. De viering is ook te beluisteren via de website van Radio Bloemendaal www.radiobloemendaal.nl zoals met de zondagse kerkdiensten.

Thema van deze viering is ‘Op weg naar Pasen’. We verdiepen ons in de zeven laatste woorden die Jezus aan het kruis heeft gesproken. Die laatste woorden zijn een bron van inspiratie geweest, in de muziek en de beeldende kunst. De laatste woorden van iemand waar we van hebben gehouden zijn altijd indrukwekkend. Maar bedenk dit is ook het testament van Jezus. Wat heeft hij ons willen meegeven, willen nalaten?

In dit boekje treft u de tekst van die laatste woorden aan, ze zijn verzameld uit de vier evangeliën. De afbeeldingen zijn van Arcabas, pseudoniem van de Franse religieuze kunstenaar Jean-Marie Pirot (Trémery, 1926). Hij schilderde in 2003 een prachtig veelluik waarop niet alleen de gebeurtenissen rond de passie maar ook de verrijzenis, de opstanding is weergegeven. We voegen aan de zeven laatste woorden daarom ook de woorden toe die Markus ons heeft overgeleverd, van de opstanding.

Ik hoop dat u uit de teksten en afbeeldingen in dit boekje thuis in de voorbereiding op Pasen inspiratie zult putten.

Met een hartelijke groet in verbondenheid,

ds. Juup van Werkhoven-Romeijn
16 maart 2020

Eerste Kruiswoord: Vader, vergeef hun

Bijbel: Lucas 23:33-34

Aangekomen bij de plek die de Schedelplaats heet, werd hij gekruisigd, samen met de twee misdadigers, de een rechts van hem, de ander links. Jezus zei: ‘Vader, vergeef hun, want ze weten niet wat ze doen.

Toelichting

De eerste woorden die we horen van Jezus zijn volgens Lucas: “Vader, vergeef het hun, want ze weten niet wat ze doen.” Wij denken bij vergeving meestal aan de ánder die we moeten vergeven, maar vergeving betekent ook dat je jezelf moet kunnen vergeven. Aanvaarden wat er is. Fouten maken we allemaal of we hebben iets nagelaten wat we achteraf beter wel hadden moeten doen. Hoe ben je daarmee om gegaan?

Soms kun je achteraf zeggen: het is goed geweest, het is goed gekomen.

Muziek: Luisterlied NLB 836 O Heer die onze Vader zijt
Gezongen door het Vocaal Theologen Ensemble

Gedicht: Licht uit licht

De liefde bidt voor wie
niet weten wat zij doen;
gekruisigd blijft zij stil
voor wie de hamer heft.

En na de sabbath keert
zij tot de treurenden,
verrezen uit het graf
wandelt zij in de hof.

Onherkend zit zij aan,
met hen, met u, met mij
te Emmaüs, tot het brood
door Hem gebroken wordt.

Ida Gerhardt

Tweede kruiswoord: Heden zult gij met Mij in het paradijs zijn

Bijbel: Lucas 23:39-43

Een van de gekruisigde misdadigers zei spottend tegen hem: 'Jij bent toch de Messias? Red jezelf dan en ons erbij!' Maar de ander wees hem terecht met de woorden: 'Heb jij dan zelfs geen ontzag voor God nu je dezelfde straf ondergaat? Wij hebben onze straf verdiend en worden beloond naar onze daden. Maar die man heeft niets onwettigs gedaan.' En hij zei: 'Jezus, denk aan mij wanneer u in uw koninkrijk komt.' Jezus antwoordde: 'Ik verzeker je: nog vandaag zul je met mij in het paradijs zijn.'

Toelichting

Het eerste kruiswoord kijkt terug naar wat er niet goed is gegaan. Het tweede kruiswoord kijkt vooruit, naar de toekomst. Misschien moet je wel eerst het verleden kunnen loslaten om de toekomst te openen.

‘Jezus denk aan mij’, zegt een van de gekruisigde misdadigers. Hij is zich bewust van zijn fouten: ‘Wij hebben onze straf verdiend en worden beloond naar onze daden’. Jezus heeft oog voor hem en hij troost hem.

Paradijs kun je ook zien als een verwijzing naar de toekomst. Een nieuw begin is mogelijk als we wat niet goed is achter ons kunnen laten. Op de afbeelding van Arcabas zie je prachtig handen die uit de diepte zich verlangend uitstrekken naar omhoog.

Tekst: NLB Lied 730 (LvdK Gezang 273 vers 3)

Muziek In paradisum” uit Gabriel Fauré’s Requiem
gezongen door het koor van King’s College in Cambridge

Derde kruiswoord: Dat is je zoon... dat is je moeder

Bijbel: Johannes 19:25-27

Bij het kruis van Jezus stonden zijn moeder met haar zuster, Maria, de vrouw van Klopas, en Maria uit Magdala. Toen Jezus zijn moeder zag staan, en bij haar de leerling van wie hij veel hield, zei hij tegen zijn moeder: 'Dat is uw zoon,' en daarna tegen de leerling: 'Dat is je moeder.' Vanaf dat moment nam die leerling haar bij zich in huis.

Toelichting

Jezus vraagt ons om elkaar niet los te laten. Omdat we met hem verbonden zijn, zijn we ook met elkaar verbonden. Kinderen van één Vader, Moeder. De liefde is het bindmiddel. Dit laatste woord van Jezus inspireert ons vooral in deze tijd om elkaar nabij te zijn, te blijven, voor elkaar te zorgen.

Gedicht: Stabat Mater NLB lied 573, vers 1,2, 3, 5, 6

Het Stabat Mater is een van de beroemdste middeleeuwse gedichten over Maria. Het gaat over de smart, het verdriet van de moeder om haar gekruisigde kind. Het is genoemd naar de beginwoorden van het gedicht: *stabat mater dolorosa*: de moeder stond bedroefd. Willem Wilmink maakte een rijmende vertaling, een paar verzen uit dit gedicht.

De Moeder stond door smart bevangen
en met tranen langs haar wangen
waar haar zoon gekruisigd hing.

En het was haar in haar lijden
of een zwaard haar kwam doorsnijden
dat dwars door het hart heen ging.

Hoe verdrietig en verloren
was de toch zo uitverkoren
moeder die hem 't leven gaf.

Wie voelt er geen tranen komen
die daarheen wordt meegenomen,
waar hij Christus' moeder vindt?

Wie zou tranen binnenhouden
als hij dat verdriet aanschouwde
van de moeder bij haar kind?

Muziek Stabat Mater van A. Vivaldi (1678-1741), Intro
Koor en ensemble Ex Cathedra

Vierde kruiswoord: Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?”

Bijbel: Marcus 15:33-34

Op het middaguur viel er een duisternis over het hele land, die drie uur aanhield. Aan het einde daarvan, in het negende uur, riep Jezus met luide stem: ‘*Eloi, Eloi, lema sabachtani?*’, wat in onze taal betekent: ‘Mijn God, mijn God, waarom hebt u mij verlaten.’

Toelichting

Jezus roept God aan, hij bidt met de woorden van Psalm 22.

De psalmdichter klaagt in die psalm zijn nood bij God. Terugkijkend realiseert hij zich dat God in het verleden heeft geholpen en hij vertrouwt erop dat God hem ook nu zal helpen. Dit kruiswoord roept ons op om twijfel, verdriet, zorgen uit te spreken voor God en te blijven vertrouwen.

Muziek Luisterlied NLB Lied 13a Hoe lang vergeet U mij, o God

Tekst Karel Eykman

Gezongen door het Vocaal Theologen Ensemble

Vijfde kruiswoord: “ik heb dorst”

Bijbel: Johannes 19:28

Toen wist Jezus dat alles was volbracht, en om de Schrift geheel in vervulling te laten gaan zei hij: ‘Ik heb dorst.’

Toelichting

Dorst is niet alleen letterlijke dorst, maar ook figuurlijke dorst. Je kunt ook dorsten naar gerechtigheid. Of dorsten naar God, zoals in Psalm 42: Zoals een hinde smacht naar stromend water, zo smacht mijn ziel naar u, o God. Mijn ziel dorst naar God, naar de levende God’. In het gesprek met de Samaritaanse vrouw en Jezus (Johannes 4) gaat het ook om letterlijk water en om levend water, om geest. Water en geest horen bij elkaar. Als Jezus zegt ‘Ik heb dorst’, dan bedoelt hij misschien ook dat hij verlangt naar God? Met deze kruiswoorden bepaalt Jezus ons ook bij onze diepste verlangens. Waar dorsten wij naar?

Tekst: NLB Lied 659 vers 4, 5 en 6 (Lvdk Gezang 224)

Muziek Luisterlied NLB 848 Al wat een mens te kennen zoekt
Gezongen door Elise Mannah

Zesde kruiswoord: Het is volbracht!

Bijbel: Johannes 19:29-30

Er stond daar een vat zure wijn; ze staken er een majoraantak met een spons in en brachten die naar zijn mond. Nadat Jezus ervan gedronken had zei hij: 'Het is volbracht.'

Toelichting

Jezus' taak is volbracht. Maar eigenlijk is Jezus nog steeds in doodstrijd. Het lijden is er nog steeds. Jezus lijdt nog steeds in alle mensen in deze wereld die armoede, geweld, oorlog ervaren. In hen sterft hij nog elke dag. Dit laatste woord van Jezus bepaalt ons ook bij de opdracht dat we niet lijdzaam mogen toezien. Maar 'het is volbracht' wil ook zeggen dat er einde is aan wat we kunnen doen. Wees niet doof voor wat er in de wereld om ons heen gebeurt maar gun jezelf ook een tijd van rust.

Gedicht: Opstanding

Zeggen ze dat Hij is opgestaan
waarom is de wereld dan dezelfde,
lijdt Hij zelf dan nog in al de zijnen,
sterft Hij dagelijks nog duizend doden,
altijd door zoals het immers is?

altijd duurt die boze droom nog voort,
roept het bloed van Abel van de aarde,
wordt de stem in Rama weer gehoord,
altijd weer hetzelfde, Rachel weent

om haar kinderen die niet meer zijn.
En daar blijft mijn ongeloof bij staan,
dat ik net als Thomas twijfel,
enkel in zijn wonden Hem herken.

J.W. Schulte Nordholt

Muziek Luisterlied NLB 253 De zon daalt in de zee

Gezongen door het Vocaal Theologen Ensemble

Zevende Kruiswoord: Vader, in Uw handen beveel Ik Mijn geest

Bijbeltekst: Lucas 23:44-46

Rond het middaguur werd het donker in het hele land doordat de zon verduisterde. De duisternis hield drie uur aan. Toen scheurde het voorhangsel van de tempel doormidden. En Jezus riep met luide stem: ‘Vader, in uw handen leg ik mijn geest.’ Toen hij dat gezegd had, blies hij de laatste adem uit.

Toelichting

Op het moment dat Jezus sterft geeft Hij de geest, maar ook de Geest met een hoofdletter. Jezus geeft niet alleen de geest, de laatste adem maar hij geeft ons de Heilige Geest. In religieuze gemeenschappen bidt men elke dag bij de completen: “Vader in uw handen beveel ik mijn geest.” De dagtaak is afgelopen, het werk is volbracht en we leggen ons leven in de handen van God, elke dag opnieuw. Maar dat is geen einde, want uit de nacht wordt de dagenraad geboren. Jezus geeft de geest aan ons. Dat wil zeggen dat we ons door zijn geest mogen laten inspireren, in zijn geest verder mogen gaan.

Muziek Luisterlied NLB 681 Veni Sancte Spiritus

Kom heilige Geest, ontsteek het vuur van uw lief

Opname Taizé

Hij is opgestaan!

Arcabas geeft op zijn veelluik ook de opstanding, de verrijzenis weer. Arcabas geeft de opgestane Jezus heel krachtig weer. Het lijden is aan zijn lichaam niet te zien. Het is overwonnen.

Bijbel: Markus 15, 1-6 Wat zoekt ge de levende bij de doden?

Toen de sabbat voorbij was, kochten Maria van Magdala, Maria van Jakobus en Salome kruiden om Hem te gaan zalven. In alle vroegte op de eerste dag van de week gingen ze na zonsopgang naar het graf. Ze zeiden tegen elkaar: “Wie zal voor ons de steen voor de ingang van het graf weggrollen?” Toen ze opkeken zagen ze dat de steen weggerold was; hij was overigens buitengewoon groot. Toen ze het graf binnengingen, zagen ze er rechts een jongeman zitten met een wit kleed om, en ze schrokken hevig. Maar hij zei hun: “Schrik niet. U zoekt Jezus van Nazareth, die gekruisigd is. Hij is tot leven gewekt, Hij is niet hier. Kijk, hier is de plaats waar ze hem neergelegd hadden.”

Gebed

Als u, nooit gezien en toch vermoed,
 een gezicht hebt, Eeuwige.
 Al bent U onzichtbaar voor onze ogen.
 wees dan licht:
 Helder, zuiver licht,
 of als het kan een warm licht.
 Licht met de warmte van een liefdesvuur.
 Licht voor als het genadeloos koud is in ons hart:

in het meest innerlijke van onszelf,
waar geen mens komen kan,
waar we onszelf niet eens kunnen bereiken.
Wees licht voor onze voeten,
dat we niet struikelen als we alleen verder moeten,
als het zo donker is dat niemand aan ons ziet hoe donker,
zelfs niet bij klaarlichte dag.
Wees dan dat Andere Licht,
anders dan kunstlicht,
anders dan het valse licht van glitter en goud
dat maar schijnlicht is.
Wees dan Licht in mensen die veilig zijn,
die betrouwbaar zijn,
die mij oprichten als de weg zwaar is.
Wees dan Licht voor de mensen
dat U hen ziet en zij opnieuw gezien worden door Uw ogen.
ogen vol liefde en verwondering.
Marinus van den Berg

Muziek Luisterlied NLB 601 Licht dat ons aanstoot in de morgen
Gezongen door vocaal ensemble en orkest Tom Löwenthal.